



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 137/02-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Štefana Ogurčáka a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 22. januára 2003 prerokoval prijatú sťažnosť F. K., bytom B. B., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B. B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 a takto

## **r o z h o d o l :**

1. Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02 **p o r u š i l** právo F. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 konal.

3. F. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 137/02-23 z 20. novembra 2002 bola prijatá na ďalšie konanie s'ťažnosť F. K., bytom B. B., (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B. B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 8/02.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak s'ťažovateľ listom z 13. januára 2003, ako aj okresný súd vo vyjadrení z 23. decembra 2002 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania.

V podanej s'ťažnosti sa uvádza, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne (v súčasnosti Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Trenčíne) ČVS: KÚV-40/10-99 z 25. augusta 1999 bolo proti

sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. a), b) a c) Trestného zákona za to, že mal spolu s dvoma ďalšími páchatelmi fyzicky napadnúť J. G., vyhrážať sa mu zastrelením, požadovať a prevziať od neho 250 000 Sk, resp. osobné motorové vozidlo značky Peugeot.

Uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Tp 87/99 z 25. augusta 1999 bol sťažovateľ vzatý do väzby, pričom väzba trvala do 25. augusta 2002, teda celé tri roky.

Listom prokurátorky Krajskej prokuratúry v Trenčíne z 24. novembra 2000 mu bolo oznámené, že bola na neho podaná na Okresnom súde v Prievidzi obžaloba, a to po tom, čo 10. októbra 2000 bolo vyšetrovanie vo veci ukončené.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 4. apríla 2001 bola podľa § 25 Trestného poriadku trestná vec sťažovateľa vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 tomuto súdu odňatá a prikázaná okresnému súdu. Okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 trestnú vec postúpil Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne 5. decembra 2001 vyslovil svoju nepríslušnosť a vec predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie v spore o príslušnosť. Napokon najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 rozhodol o tom, že príslušný na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci sťažovateľa je okresný súd.

Na dokreslenie skutkového stavu poukazuje sťažovateľ ešte na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 67/2001 z 21. augusta 2001, ktorým bola podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku predĺžená väzba do 25. augusta 2002 s odôvodnením, že ide o vec, ktorej obťažnosť spočíva nielen v rozsahu dokazovania, ale aj v samotnom obsahu skutkových zistení. Pritom ku dňu rozhodovania najvyššieho súdu o predĺžení väzby uplynulo už takmer 10 mesiacov konania na súde, počas ktorého ku meritórnemu konaniu nedošlo. Sťažovateľ zdôrazňuje, že takýto stav on ničím nezavinil. Bol po celú dobu súdu k dispozícii, nevznášal neúspešné námietky zaujatosti sudcov, neopodstatnene nevymieňal svojich obhajcov, nesiahol ku sebapoškodzovaniu atď. V uznesení najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002, ktorým ďalšie predĺženie väzby už nebolo povolené, sa konštatuje, že

sudca alebo prísediaci neboli v kritickom čase práceneschopní a že prieťahy v konaní vznikli „liknavosťou súdu, opakovaným procesným pochybením súdu“, teda takými skutočnosťami, ktoré nemali pôvod v konaní sťažovateľa.

Sťažovateľ napokon zhrňuje, že hoci vyšetrovanie bolo ukončené 10. októbra 2000 a obžaloba bola Okresnému súdu v Prievidzi podaná 24. novembra 2000, doposiaľ nedošlo k jeho postaveniu pred súd.

Po právnej stránke je sťažovateľ toho názoru, že tak čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru zabezpečujú právo na rýchly a spravodlivý proces bez prieťahov. Vzhľadom na to sťažovateľ požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu od 16. mája 2001 a jeho nečinnosťou v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 66/01 (teraz pod sp. zn. 5 T 8/02) po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Požaduje ďalej, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v tejto veci konať. Napokon požaduje priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 Sk.

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu z 23. decembra 2002 vyplýva, že táto nesúhlasí so sťažnosťou a je toho názoru, že zo strany okresného súdu doposiaľ nedošlo k žiadnemu porušeniu základného práva alebo slobody sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní.

Predsedníčka okresného súdu poukazuje predovšetkým na určité základné skutočnosti vyplývajúce z trestného spisu.

Samostatnými uzneseniami najvyššieho súdu zo 4. apríla 2001 boli tri trestné veci Okresného súdu v Prievidzi odňaté a prikázané okresnému súdu. Išlo o spisy vedené na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 3 T 29/98, 2 T 208/99 a 2 T 498/00. Všetky tri trestné veci napadli na okresný súd 11. apríla 2001, pričom vec vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 sa zapísala na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01. Predseda senátu po naštudovaní tejto rozsiahlej trestnej veci rozhodol na neverejnom

zasadnutí 16. mája 2001, že ju postupuje na prejednanie Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu príslušnému vo veci konať, lebo sa tam už vedie voči obvinenému I. M. a spol. ďalšie trestné konanie pre trestný čin lúpeže. Sťažovateľ a J. K. podali proti uzneseniu sťažnosť, o ktorej Krajský súd v Trnave rozhodol uznesením sp. zn. 4 To 213/01 z 20. septembra 2001 tak, že sťažnosť zamietol. Spis sa z Krajského súdu v Trnave vrátil 26. októbra 2001 a 30. októbra 2001 bol zaslaný na ďalšie konanie Krajskému súdu v Trenčíne. V dôsledku sporu o príslušnosť medzi okresným súdom a Krajským súdom v Trenčíne rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 tak, že príslušný na konanie v prvom stupni je okresný súd. Spis sa na okresný súd vrátil 28. januára 2002 a trestná vec bola zapísaná pod sp. zn. 5 T 8/02, pod ktorou sa aj doposiaľ vedie.

Predseda senátu okresného súdu 7. februára 2002 zamietol žiadosti sťažovateľa a S. P. o prepustenie z väzby na slobodu.

Opatrením predsedu okresného súdu z 12. februára 2002 bola trestná vec sp. zn. 5 T 8/02 zákonnému sudcovi M. K. odňatá, lebo minister spravodlivosti Slovenskej republiky mu dočasne pozastavil výkon funkcie sudcu. Zároveň bola trestná vec pridelená spolu s ďalšími vecami na prejednanie a rozhodnutie predsedníčke senátu JUDr. K. S. Dňa 21. februára 2002 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o sťažnostiach proti uzneseniu zo 7. februára 2002. Uznesením z 5. marca 2002 bolo uznesenie okresného súdu zo 7. februára 2002 zrušené a okresnému súdu prikázané znova konať, keďže vo veci mal rozhodovať senát. Spis sa na okresný súd vrátil 8. marca 2002. Okresný súd o žiadostiach o prepustenie na slobodu znovu rozhodoval 19. marca 2002, pričom ich zamietol. Krajský súd v Trnave uznesením z 30. apríla 2002 sťažnosti obvinených zamietol a spis sa na okresný súd vrátil 9. mája 2002.

Dňa 3. júna 2002 sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby, pričom jeho žiadosť okresný súd 13. júna 2002 zamietol a 8. júla 2002 predložil spis Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o sťažnosti. Krajský súd v Trnave sťažovateľovi nevyhovel a spis sa na okresný súd vrátil 17. júla 2002.

Predsedička senátu 7. augusta 2002 najvyššiemu súdu predložila návrh na predĺženie lehoty trvania väzby u sťažovateľa a ďalšieho obvineného S. P. s poukazom na to, že vzhľadom na značný rozsah spisového materiálu (5 734 strán a pripojené ďalšie dve obžaloby) nie je predpoklad, aby sa v lehote do 25. augusta 2002 vo veci rozhodlo, pričom trestný spis nemala stále k dispozícii. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 bolo rozhodnuté, že sa väzba nepredlžuje, pričom spis sa na okresný súd vrátil 20. augusta 2002.

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu je evidentné, že po vyriešení sporu o príslušnosť medzi okresným súdom a Krajským súdom v Trenčíne sa spis niekoľkokrát nenachádzal na okresnom súde, a teda nebol k dispozícii predsedníčke senátu, ktorá postupne popri inej svojej práci študuje aj túto trestnú vec, ktorej spis obsahuje 17 zväzkov a 5 760 strán, ako aj súvisiace samostatne vedené obžaloby vedené pod sp. zn. 5 T 180/02 a 5 T 181/02. Okrem toho má predsedníčka senátu mesačný nápad nových obžalôb v počte 30 a v agende podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v priemere 50 vecí. Predsedníčka senátu trestnú vec sťažovateľa študuje. Obžaloba obvineným doposiaľ nebola doručená, lebo je potrebné preskúmať ju najprv z toho hľadiska, či poskytuje spoľahlivý základ pre ďalšie konanie a či postavenie obvinených pred súd je dostatočne odôvodnené. Až v prípade, že nebude urobené niektoré z rozhodnutí uvedených v § 188 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, bude obžaloba doručená obvineným, obhajcom a poškodeným.

Napokon predsedníčka okresného súdu uvádza, že okresný súd v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 koná bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote, berúc pri tom do úvahy rozsah danej trestnej veci a ďalšiu rozhodovaciu činnosť predsedníčky senátu. O nečinnosti okresného súdu nemožno hovoriť ani v čase od 4. apríla 2001 do 18. januára 2002.

## II.

Z dokladov predložených sťažovateľom, ako aj z časti spisu okresného súdu sp. zn. 5 T 8/02, a to zo zväzkov 17 a 18 (č. 1. 5 065 až 5 756), ktoré si ústavný súd od okresného súdu vyžiadal, sa dajú zistiť nasledovné podstatné skutočnosti.

Uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trenčíne sp. zn. ČVS: KÚV-40/10/99 z 25. augusta 1999 bolo vznesené proti sťažovateľovi, ako aj I. M., S. P. a M. K. obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. a), b) a c) Trestného zákona, pričom sťažovateľa sa týkajú dva body uznesenia.

Uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Tp 87/99 z 27. augusta 1999 boli sťažovateľ a S. P. vzatí do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, pričom v prípade sťažovateľa sa väzba začala 25. augusta 1999 o 15.30 h.

Prípisom z 24. novembra 2000 oznámila prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trenčíne obhajcovi sťažovateľa JUDr. J. G., že uvedeného dňa podala na sťažovateľa obžalobu pre pokračovací trestný čin vydierania podľa § 9 ods. 2 a § 235 ods. 1 a ods. 2 písm. a), b) a c) Trestného zákona, a to na Okresnom súde v Prievidzi.

Z obžaloby Krajskej prokuratúry v Trenčíne č. k. 2 Kv 5/99-1119 zo 17. novembra 2000 sa dá zistiť, že bola doručená Okresnému súdu v Prievidzi 24. novembra 2000, kde sa viedla pod sp. zn. 2 T 498/00. Obžaloba je podaná na 8 obvinených vrátane sťažovateľa a má desať bodov. Proti sťažovateľovi smerujú body 4 a 5, ktoré sú v podstate totožné s uznesením vyšetrovateľa o vznesení obvinenia z 25. augusta 1999. Okrem toho sa sťažovateľa týkajú aj body 8 a 9 obžaloby.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 29/2001 zo 4. apríla 2001 bola trestná vec vedená na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 2 T 498/00 odňatá Okresnému súdu v Prievidzi a prikázaná okresnému súdu. Z uznesenia vyplýva, že podľa názoru najvyššieho súdu ide o rozsiahlu a „vysoko“ závažnú trestnú činnosť javiacu znaky organizovaného zločinu. Vzhľadom na charakter tejto trestnej veci je nutné, aby sa ňou zaoberali sudcovia so skúsenosťami a praxou na trestnom úseku. Skutočnosť, že z prejednávania tejto trestnej veci sú vylúčení všetci sudcovia Okresného súdu v Prievidzi pôsobiaci na trestnom úseku,

ale aj sudcovia Krajského súdu v Trenčíne pôsobiaci na trestnom úseku, spolu s okolnosťou, že Okresný súd v Prievidzi nemá priestorové a bezpečnostné podmienky nevyhnutné na výsluch chránených a utajených svedkov, ako ani zabezpečovacie zariadenia a priestory nutné pre bezpečný priebeh hlavného pojednávania, vrátane skutočnosti, že v obvode Okresného súdu v Prievidzi sa nenachádza väznica, kde by sa prípadne mohlo hlavné pojednávanie vykonať, predstavujú súhrnne také dôležité dôvody, na základe ktorých najvyšší súd v zmysle § 25 Trestného poriadku musel rozhodnúť tak, ako to je vyššie uvedené. Spis došiel na okresný súd 11. apríla 2001, kde bol vedený pod sp. zn. 5 T 66/01.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 bola trestná vec vedená na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01 postúpená na prejednanie Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu príslušnému vo veci konať. Podľa názoru okresného súdu keďže na Krajskom súde v Trenčíne sa vedie proti I. M. a spol. ďalšie trestné konanie pod sp. zn. 1 T 5/01 za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 Trestného zákona, v zmysle § 20 ods. 1 a § 21 ods. 1 Trestného poriadku má aj o tejto veci konať Krajský súd v Trenčíne. Ďalej sa v odôvodnení uznesenia poukazuje aj na skutočnosť, že ani na okresnom súde nie sú vytvorené také priestorové a bezpečnostné podmienky, aké uvádza najvyšší súd. Ak bol preto najvyšší súd toho názoru, že trestná vec nemôže byť prejednaná Okresným súdom v Prievidzi, potom vo zvýšenej miere sú dané také isté dôležité dôvody aj na strane okresného súdu.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 67/2001 z 21. augusta 2001 sa sťažovateľovi a S. P. podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku predĺžila lehota trvania väzby do 25. augusta 2002. O predĺženie lehoty trvania väzby požiadal predseda senátu okresného súdu s poukazom na obťažnosť veci a rozsah dokazovania. Podľa názoru najvyššieho súdu ide o skupinovú trestnú vec, ktorej obťažnosť spočíva nielen v rozsahu dokazovania, ale i v samotnom obsahu skutkových zistení.

Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 1 T 32/01 z 5. decembra 2001 bolo vyslovené, že krajský súd nie je príslušný na konanie v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01. Podľa názoru krajského súdu za rozhodujúce treba považovať

uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 29/2001 zo 4. apríla 2001, ktorým sa rozhodlo o odňatí tejto trestnej veci Okresnému súdu v Prievidzi a o jej prikázaní okresnému súdu. Týmto rozhodnutím najvyššieho súdu sa založila miestna príslušnosť okresného súdu, ktorý per analogiam § 189 Trestného poriadku nemôže už vec postúpiť inému súdu.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002 bolo vyslovené, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 66/01 je okresný súd. Podľa názoru najvyššieho súdu predpokladom postúpenia veci podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku musí byť zistenie, že súd, na ktorom bola obžaloba podaná, nie je na jej prejednanie sám príslušný. V danom prípade však príslušnosť na konanie v prvom stupni bola okresnému súdu daná rozhodnutím najvyššieho súdu, čo vylučuje ďalší postup podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Spis sa vrátil okresnému súdu z najvyššieho súdu 28. januára 2002 a odvtedy je vedený pod sp. zn. 5 T 8/02.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 8/02 zo 7. februára 2002 sa zamietla žiadosť sťažovateľa a S. P. o prepustenie z väzby na slobodu ako nedôvodná.

Opatrením predsedníčky okresného súdu JUDr. H. G. č. Spr 222/02 z 12. februára 2002 podľa § 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov trestná vec sp. zn. 5 T 8/02, ako aj ďalšie trestné veci sp. zn. 5 180/01 a 5 T 181/01 sa odňali zákonnému sudcovi M. K. a pridělili sa na prejednanie a rozhodnutie sudkyni JUDr. K. S. Z odôvodnenia vyplýva, že 11. februára 2002 sudca M. K. predložil predsedníčke okresného súdu rozhodnutie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu v dôsledku podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania, a to až do doby právoplatného skončenia disciplinárneho konania.

Uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 To 46/02 z 5. marca 2002 bolo uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 8/02 zo 7. februára 2002 zrušené a vec vrátená na

nové konanie a rozhodnutie, keďže vo veci konal a rozhodol namiesto senátu iba predseda senátu.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 8/02 z 19. marca 2002 bola opätovne zamietnutá žiadosť sťažovateľa a S. P. o prepustenie z väzby na slobodu.

Uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 To 85/02 z 30. apríla 2002 bola sťažnosť S. P. a sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 5 T 8/02 z 19. marca 2002 zamietnutá.

Ďalšiu žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby z 3. júna 2002 zamietol okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 8/02 z 13. júna 2002.

Uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 To 156/02 zo 16. júla 2002 sa zrušilo uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 8/02 z 13. júna 2002, pričom krajský súd sám žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a osobitným výrokom rozhodol o neprijatí jeho písomného sľubu podľa § 73 ods. 1 Trestného poriadku.

Návrhom zo 7. augusta 2002 požiadala predsedníčka senátu okresného súdu najvyšší súd o predĺženie lehoty trvania väzby u sťažovateľa a S. P.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002 bolo rozhodnuté, že sa väzba sťažovateľa a S. P. nepredlžuje. Podľa názoru najvyššieho súdu návrh predsedníčky senátu okresného súdu bol síce predložený v zákonnej lehote a oprávnenou osobou, ale nebolo možné mu vyhovieť, lebo nie sú splnené zákonné podmienky pre predĺženie lehoty trvania väzby nad 3 roky v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku. Požiadavka obťažnosti veci je splnená len formálne, a to berúc do úvahy rozsah trestného spisu. Z toho dôvodu však už najvyšší súd uznesením z 21. augusta 2001 predĺžil lehotu trvania väzby o 1 rok, teda do 25. augusta 2002, celkom spolu na 3 roky. Hoci od tohto termínu uplynul takmer 1 rok, nedošlo k určeniu termínu hlavného pojednávania, prípadne k termínu neverejného zasadnutia na predbežné prerokovanie obžaloby. Nie je

možné prehliadnuť, že vec napadla na okresný súd už 11. apríla 2001, keď najvyšší súd uznesením zo 4. apríla 2001 odňal vec Okresnému súdu v Prievidzi a prikázal ju okresnému súdu, pričom na Okresný súd v Prievidzi obžaloba krajského prokurátora v Trenčíne napadla ešte 26. novembra 2000. Súdna väzba trvá preto už takmer 21 mesiacov. Tieto prieťahy vo veci spôsobil prevažne nesprávny pracovný postup okresného súdu (postúpenie veci Krajskému súdu v Trenčíne, rozhodnutie o väzbe samotným predsedom senátu a rozhodovanie o príslušnosti súdu na konanie). Nebyť popísaných skutočností mohlo sa začať konať vo veci po 11. apríli 2001. Najvyšší súd nezistil ani iné závažné dôvody na predĺženie lehoty trvania väzby. Tými treba rozumieť napríklad opakovane vznášané neúspešné námietky zaujatosti členov senátu, neopodstatnené výmeny obhajcov, dlhšie trvajúcu chorobu sudcu alebo členov senátu, predlžovanie konania v dôsledku sebapoškodzovania sa obvineného. Za takýto dôvod však nie je možné považovať nečinnosť alebo liknavosť súdu, prípadne opakované procesné pochybenia súdu, ktoré nemali pôvod v konaní obvinených.

Napokon treba uviesť, že v čase od 23. septembra 2002 do 3. októbra 2002 bola časť spisu sp. zn. 5 T 8/02, a to zväzky 17 a 18, predložená ústavnému súdu.

### III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov ...“.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny „Každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov ...“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná ...“.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

Čas na konanie bez zbytočných prietahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej postup súdu môže mať povahu prietahov v konaní (napr. II. ÚS 64/99).

Vzhľadom na vyššie uvedené východiská považuje ústavný súd za potrebné zaoberať sa predovšetkým otázkou, či trestná vec vedená na okresnom súde proti sťažovateľovi a ďalším obvineným je z hľadiska právneho alebo faktického vecou zložitou.

V tejto súvislosti treba prisvedčiť okresnému súde, že táto trestná vec je najmä zo skutkového hľadiska zložitá z dôvodu, že 16 zväzkov spisu, v ktorých je obsiahnuté prípravné konanie, má asi 5 000 strán. Je zrejmé, že preštudovanie takého kvantitatívne rozsiahleho spisu je časovo náročné. Trestnú vec však treba považovať za skutkovo a právne náročnú a zložitú aj preto, že v obžalobe vymedzené skutkové deje sú komplikované a náročné tak na zisťovanie skutkového stavu, ako aj na hodnotenie dokazovania.

Ďalej sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnom konaní.

Okresnému súde bola trestná vec sťažovateľa prikázaná uznesením najvyššieho súdu zo 4. apríla 2001, pričom bola zároveň odňatá Okresnému súde v Prievidzi. Najvyšší súd teda ustálil, že vecne a miestne príslušným súdom je okresný súd. Spis došiel okresnému súde 11. apríla 2001. Napriek stanovisku najvyššieho súdu okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 66/01 zo 16. mája 2001 postúpil trestnú vec sťažovateľa na prejednanie Krajskému súde v Trenčíne. Vyvolal tým pomerne dlhotrvajúce konanie, v ktorom sa riešili otázky miestnej a vecnej príslušnosti súdov. Táto procedúra bola ukončená až uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 2/2002 z 18. januára 2002, ktorým bolo vyslovené, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v tejto trestnej veci je okresný súd. Spis sa vrátil z najvyššieho súdu 28. januára 2002.

Podľa názoru ústavného súdu obdobie od 16. mája 2001 do konca januára 2002 treba považovať za zbytočný prietah v zmysle článkov ústavy, listiny a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta.

Akékoľvek pochybnosti o miestnej a vecnej príslušnosti okresného súdu sa uznesením najvyššieho súdu z 18. januára 2002 skončili a nič nebránilo tomu, aby okresný súd vytýčil hlavné pojednávanie, resp. neverejné zasadnutie na predbežné prejednanie obžaloby. V tejto súvislosti treba konštatovať, že pôvodný zákonný sudca M. K. termín hlavného pojednávania alebo neverejného zasadnutia vytýčiť nemohol, lebo 12. februára 2002 mu bola trestná vec predsedníčkou okresného súdu odňatá z dôvodu, že minister spravodlivosti Slovenskej republiky mu dočasne pozastavil výkon funkcie sudcu v dôsledku podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania. Zároveň predsedníčka okresného súdu pridělila trestnú vec na prejednanie a rozhodnutie súčasnej zákonnej sudkyňi JUDr. K. S.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno v konaní okresného súdu v čase od februára 2002 až doposiaľ vidieť zbytočné prietahy. Sudkyňa popri ďalšej svojej agende študuje trestný spis a zároveň robí všetky kroky, ktoré aktuálne prichádzajú do úvahy. Ide najmä o rozhodovanie o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby na slobodu a o ďalšie úkony technického rázu, ktoré s takýmto rozhodovaním súvisia. Skutočnosťou je aj to, že v určitých kratších obdobiach bol trestný spis predkladaný Krajskému súdu v Trnave na rozhodovanie o sťažnostiach, resp. najvyššiemu súdu na rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby.

Z doposiaľ uvedeného treba vyvodiť, že pokiaľ by ústavný súd skúmal izolovane iba obdobie od februára 2002 až doposiaľ, mohol by bez ďalšieho dospieť k záveru, že základné právo sťažovateľa nebolo porušené. Skutková a právna náročnosť danej trestnej veci a činnosť zákonnej sudkyne od februára až doposiaľ takýto záver jednoznačne umožňujú.

Pohľad ústavného súdu musí byť celkový - komplexný. Musí vychádzať z toho, že hoci trestné stíhanie proti sťažovateľovi bolo začaté 25. augusta 1999, obžaloba proti nemu podaná na Okresnom súde v Prievidzi 24. novembra 2000, trestná vec prikázaná okresnému súdu najvyšším súdom 4. apríla 2001, pričom spis došiel okresnému súdu 11. apríla 2001, sťažovateľ bol vo väzbe od 25. augusta 1999 do 25. augusta 2002, doposiaľ nedošlo k právoplatnému ukončeniu trestnej veci.

Podľa názoru ústavného súdu je daná jednoznačná príčinná súvislosť medzi opatrením predsedníčky okresného súdu a skutočnosťou, že novo určená zákonná sudkyňa musela začať znova študovať trestný spis, ktorý už predchádzajúci zákonný sudca mal naštudovaný. Ide o skutočnosť, za ktorú je objektívne zodpovedný z hľadiska namietaného porušenia základného práva okresný súd. Inak povedané, keby nevznikla potreba trestnú vec odňať pôvodnému zákonnému sudcovi, nevznikla by ani potreba nového naštudovania trestného spisu novou zákonnou sudkyňou.

Ústavný súd objektívnu zodpovednosť okresného súdu opiera predovšetkým o závery, ktoré vyplývajú z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 87/02 z 15. augusta 2002. Najvyšší súd ako vrcholný orgán sústavy všeobecných súdov a ako jediný orgán oprávnený rozhodovať tak o odňatí a prikázaní trestných vecí, ako aj o sporoch o príslušnosť v prípadoch súdov nemajúcich iný spoločne nadriadený súd zaujal jednoznačné stanovisko, podľa ktorého vecne i miestne príslušným na prejednanie a rozhodnutie v trestnej veci sťažovateľa je okresný súd. Zároveň tiež konštatoval, že nesprávnym pracovným postupom okresného súdu, a to postúpením veci Krajskému súdu v Trenčíne, rozhodnutím o väzbe samotným predsedom senátu a rozhodovaním o príslušnosti súdu na konanie, došlo k tomu, že sa nezačalo konať o veci po 11. apríli 2001. Najvyšší súd výslovne dospel k záveru, že „nečinnosť alebo liknavosť súdu, prípadne opakované procesné pochybenia súdu, ktoré nemali pôvod v konaní obvinených“, nie je možné považovať za dôvody, kvôli ktorým by bolo možné predĺžiť lehotu trvania väzby.

Napokon je potrebné zaoberať sa správaním sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní v tom zmysle, či on svojím postupom nespôsobil, že trestná vec doposiaľ nie je ukončená.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že nijaké skutočnosti, ktoré by zo strany sťažovateľa mohli mať vplyv na rýchlosť a plynulosť trestného konania pred okresným súdom, neboli zistené. Sťažovateľ viackrát využil svoje právo požadovať prepustenie z vyšetrovacej väzby na slobodu vrátane práva podať sťažnosť proti nepriaznivému rozhodnutiu okresného súdu. Takéto konanie sťažovateľa nie je takého rázu, ktoré by bolo

možné pričítať v jeho neprospech v súvislosti so skúmaním rýchlosti a plynulosti trestného konania. Práve naopak, zo strany sťažovateľa šlo iba o realizáciu jedného z jeho najpodstatnejších obhajobných práv.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že od 16. mája 2001 došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru zo strany okresného súdu. Tento stav doposiaľ trvá.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na citované ustanovenie ústavný súd prikázal okresnému súdu v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 T 8/02 konať.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02). Príkaz, aby orgán konal vo veci, znamená síce nápravu do budúcnosti, ale nijako nenapráva porušenie základného práva za čas minulý.

Ústavný súd preto považoval za oprávnenú sťažovateľovu požiadavku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, a to v požadovanej výške 50 000 Sk. Vychádzal pritom z časového rozsahu porušenia základného práva, ako aj zo skutočnosti, že do 25. augusta 2002 bol sťažovateľ vo väzbe a po tento čas treba porušenie jeho základného práva považovať za výrazne intenzívnejšie ako po tomto termíne.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2003